

Ryszard Kirkowski, Monika Kwiatkowska, Edyta Mrowiec

Olsza, st. 9 (GAZ 351), gm. Mogilno,
woj. bydgoskie, AZP 48-37/91

Informator Archeologiczny : badania 30, 60-61

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

NIEWOLNO, st. 64
(GAZ 325),
gm. Trzemeszno,
woj. bydgoskie,
AZP 49-36/4

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Ratownicze nadzory archeologiczne na trasie gazociągu tranzytowego Rosja-Niemcy, przeprowadzone przez mgr. Przemysława Bobrowskiego (Zespół ds. Ratownictwa Archeologicznego Instytutu Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu). Koordynacja prac doc. dr hab. Lech Czerniak. Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Stanowisko zostało odkryte w latach 80. w wyniku badań w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Powtórnie obserwacje powierzchniowe prowadzone były w 1994 r. przez ekspedycję przygotowującą archeologiczne opracowanie trasy przebiegu gazociągu. W programie badań ratowniczych wytypowano je do nadzorów wykonywanych bezpośrednio w trakcie prac budowlanych. W czasie nadzorów zbadano powierzchnię 1,3 ara.

Odkryto palenisko kultury pucharów lejkowatych.

**NOWY CHWALIM-
CHWALIMKI**, st. st. 5, 6, 7,
gm. Barwice,
woj. koszalińskie,
AZP 24-24/118, 119, 120

- osada (późny neolit)
- znalezisko łodzi (późny neolit)
- znalezisko łodzi (epoka brązu)

Dorywcze badania ratownicze, przeprowadzone przez Jolantę Ilkiewicz i Artura Szymczaka, przy współpracy archeologów z Muzeum Okręgowego w Koszalinie oraz pracowników Zakładu Produkcji Torfowej „Przemtorf”, sp. z o.o. z Nowego Chwalimia.

Zabytki pochodzą w dużej mierze z przypadkowych odkryć dokonanych w latach 1993-1996 w trakcie przemysłowej eksploatacji torfu przez Zakład Produkcji Torfowej „Przemtorf”.

W wyniku przeprowadzonych badań i wcześniejszych odkryć stwierdzono obecność co najmniej dwóch osad przybrzeżnych, położonych na przeciwnych brzegach dawnego jeziora. Z osady zachodniej (st. 5) pochodzi bogaty materiał ruchomy o metryce niewątpliwie późnoneolitycznej, obejmujący inwentarz krzemienisty i ceramiczny, liczne siekiery krzemienne i ich fragmenty, krzemienne dłuto, siekiery i półfabrykaty siekier kamiennych, a także wyjątkowo liczne kamienie i płyty szlifierskie. Znalaziono tu także pławiki z kory i fragmenty zaokrąglonych kołków drewnianych. Materiał ruchomy znajdowano na powierzchni około 150 x 150 m. Osada została w bardzo dużym stopniu zniszczona przez eksploatację torfu, w związku z czym odstąpiono od przeprowadzenia systematycznych badań wykopaliskowych.

Około 200 m na północny wschód od st. 5 odkryto fragmenty łodzi dębowej wykonanej z jednego pnia, tzw. dłubanki – łódź nr I (Chwalimki st. 6). Zachowała się część dziobu, odcinek dna o długości 3,1 m oraz część przydziobowa prawej burty. Łódź datowano metodą C14 na lata między 1990 a 2100 p.n.e.

Kolejną dłubankę-łódź nr II odkryto na skraju drugiej osady, „wschodniej” (Chwalimki, st. 7), z której pochodzą liczne fragmenty przepalonego drewna, drewnianych kołków oraz tylko jeden fragment ceramiki. Druga łódź zachowała się nieco lepiej niż pierwsza. Miała co najmniej 4,2 m długości i 0,7 szerokości. W sąsiedztwie odkryto też pióra dwóch sosnowych wiosel. Datowanie metodą C14 wykazało, że jest ona o około 1000 lat młodsza od łodzi I, natomiast wiosła pochodzą z tego samego mniej więcej czasu, co pierwsza łódź.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Z Otchłani Wieków na Pomorzu Gdańskim”, zeszyt okazjonalny dla upamiętnienia 1000-lecia Gdańska.

OLSZA, st. 9
(GAZ 351),
gm. Mogilno,
woj. bydgoskie,
AZP 48-37/91

- osada kultury ceramiki wstęgowej rytej, faza III (neolit)
- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- ślady osadnictwa z wczesnej epoki brązu
- osada kultury wielbarskiej (okres wpływów rzymskich)

Badania i nadzory archeologiczne na trasie gazociągu tranzytowego Rosja-Niemcy, przeprowadzone przez mgr. Ryszarda Kirkowskiego, Monikę Kwiatkowską i Edytę Mrowiec (Zespół Ratownictwa Archeologicznego Instytutu Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu). Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Stanowisko zostało odkryte w latach 80. w wyniku badań w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski. Powtórnie obserwacje powierzchniowe prowadzone były w 1994 r. przez ekspedycję przygotowującą archeologiczne opracowanie trasy przebiegu gazociągu. W programie badań ratowniczych wytypowano je do nadzorów wykonywanych bezpośrednio w trakcie prac budowlanych. W czasie nadzorów okazało się, że stanowisko ma większy zasięg niż oceniano na podstawie badań powierzchniowych. Zbadano powierzchnię 25,2 ara.

Zarejestrowano 96 obiektów. Pozostałością osady kultury ceramiki wstęgowej rytej był fragment klasycznej chaty słupowej otoczonej systemem jam gliniankowych. Pozyskano liczny materiał ruchomy, w tym około 1350 fragmentów ceramiki. Osada kultury wielbarskiej składała się z kilkunastu obiektów, w tym pieców, jam i dołków postłupowych. Pozostałe fazy osadnicze reprezentują pojedyncze fragmenty ceramiki.

OPATOWICE, st. 35,
gm. Radziejów Kujawski,
woj. wrocławskie,
AZP 48-43/186

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury amfor kulistych (neolit)
- osada kultury niemeńskiej (neolit)
- osada kultury iwieńskiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury mierzanowickiej (wczesna epoka brązu)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Marzenę Szmyt (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Zakład Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Wojewodę Włocławskiego. Trzeci sezon badań. Badania podjęto na tzw. Wzgórzu Prokopiaka, eksploatowanym jako żwirownia. Założono 4 wykopy o powierzchni 100 m², z czego wyeksplorowano dwa.

Odsłonięto 6 obiektów ziemnych, wśród nich 5 jam „gospodarczych”. W kategorii źródeł ruchomych zdecydowanie dominowała ceramika (3500 fragmentów), której towarzyszyły liczne materiały krzemienne – ponad 800 wytworów i odpadków oraz duża ilość polepy. Zarejestrowano także źródła kamienne i kostne. Obok materiałów wiązanych z kulturą pucharów lejkowatych i kulturą iwieńską uchwycono relikty dwóch nowych jam osadniczych. Jedna związana była z ludnością kultury niemeńskiej, drugą należy wiązać z późną fazą kultury mierzanowickiej. Uzyskano próby materiałów kostnych oraz węgli drzewnych do datowania radiowęglowego.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Zakładzie Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

OPATOWICE, st. 43
gm. Radziejów Kujawski,
woj. wrocławskie,
AZP 49-43/21

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Annę Szmyt (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 6 m².

Stwierdzono całkowite zniszczenie stanowiska. Znaleziono 10 fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych. Nie odnotowano żadnych śladów obiektów ziemnych.

Badania nie będą kontynuowane.

OPATOWICE, st. 50,
gm. Radziejów Kujawski,
woj. wrocławskie,
AZP 49-43/28

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Annę Szmyt (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Pierwszy sezon badań. Założono 3 sondáže o łącznej powierzchni 17 m².

Zarejestrowano 147 fragmentów ceramiki oraz niewielką liczbę wytworów krzemienych. Odsłonięto jeden obiekt – jamę „gospodarczą”.

Badania nie będą kontynuowane.

OPATOWICE, st. 51
gm. Radziejów Kujawski,
woj. wrocławskie,
AZP 49-43/29

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury amfor kulistych (neolit)
- ślady osadnictwa kultury lużyckiej (środkowa epoka brązu – wczesna epoka żelaza)

Sondażowe badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez dr Annę Szmyt (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Pierwszy sezon badań. Założono 4 wykopy o łącznej powierzchni 20 m².

Zarejestrowano 222 fragmenty ceramiki oraz niewielką ilość wytworów krzemienych i polepy. Przebadano 6 jam „gospodarczych”.

Badania nie będą kontynuowane

Opoki, st. 7, gm. Aleksandrów
Kujawski, woj. wrocławskie

patrz: wczesne średniowiecze